

Verslag bijeenkomst Groninger Dorpen project vanOnderen 4 september 2019, Ten Boer

Thema: De nieuwe vanOnderen-aanpak nader bekeken

Aanwezig: 32 personen. Vertegenwoordigers van 10 dorpen, ministerie van BZK, provincie en gemeenten, Gasberaad, Perspectief Groningen en zelfstandige adviseurs.

Woensdag 4 september hebben zo'n 10 dorpen opbouwende en scherpe reflectie gegeven op de inhoudelijke ideeën van VanOnderen!. De basis van het idee is een woon/investeringsplan voor inwoners waarmee ze richting kunnen geven aan hun woontoeekomst. Samen met de gemeente op naar een concrete investeringsplannen in woning, woonomgeving en leefbaarheid. Daar halen we weer positieve energie uit! Onze gevoel is heel warm bij het lef en de betrokkenheid van de mensen uit de dorpen. We waarderen de aanwezigheid en inbreng van o.a. Kracht van Groningen en het ministerie van BZK.

Belangrijk is dat het voorstel zich breed richt op de provincie, liefst verbreed naar Noord-Nederland; niet alleen waar versterking op de agenda staat. Wat ons werd verteld over schade, ondergrond, en zorgen van bewoners over ontwikkelingen rond mijnbouw in het Westerkwartier (o.a. kleine velden, gasopslag, zorgen effect continu kleine aardbevingen), benadrukt dat ook hier nog steeds brede aandacht en serieus nemen en ondersteunen van bewoners nodig is. Verschillende dorpsverenigingen trekken met elkaar op. Over hoe we de dorpsverenigingen hier kunnen ondersteunen denken we ook na.

De vervolgbijeenkomst #vanOnderen is op dinsdag 1 oktober van 19.30-21.30uur. Schrijf het alvast in je agenda. Wil je ook met jouw dorp aanhaken? Mail of bel ons.

Ondertussen werken wij het projectplan verder uit en beraden we ons op verschillende acties om de dorpen te voorzien van informatie. Informatie plaatsen we op <https://groningerdorpen.nl/vanonderen/>

Hieronder een korte impressie van de bijeenkomst, die opgebouwd was uit een update vanuit Krewerd en toelichting en discussie over de ideeën van vanOnderen. Hierbij kwamen ook veel praktische dingen naar voren waar de dorpen nu mee te maken hebben.

1. Krewerd

Tom Roggema, initiatiefnemer vanuit Dorpsbelangen, nam ons mee in de uitgangspunten voor Krewerd en gaf een update waar het dorp nu na drie jaar initiatief staat en tegenaan loopt. Tom vertelde over zijn motivatie, waarom het anders moet en kan. Met o.a. engineering judgement, met gezond verstand naar een huis kijken, op naar een aantrekkelijk karakteristiek dorp waar mensen graag willen wonen en krimp geen kans heeft. Inmiddels heeft Krewerd een dorpscoöperatie opgericht waarmee ze de versterking samen gaan oppakken. Met eigen deskundigen kunnen ze ook zelf bewoners ondersteuning en de mogelijkheden om uit te kiezen aanrijken.

Toms pleidooi: zelf plannen maken, zo gaan we het doen, zo gaan we naar de overheden, en we gaan gewoon beginnen en sturen de nota wel. Als dorpen samen, want samen staan we sterker! Zeggen blijven: 'dat gaat verkeerd, dat moet anders, en daar zijn wij nu mee bezig'.

Krewerd heeft de volledige steun van de burgemeester en de gemeentesecretaris. Zij helpen dit mogelijk te maken, hoe moeilijk ook. Krewerd valt buiten de prioritaire aanpak en daardoor kan NCG geen formele medewerking geven. Samen kijken ze nu naar een alternatieve manier van het maken van inspecties. Het probleem nu is het betaald krijgen van de uitvoering van de rapporten. Zodra de rapporten op tafel liggen, moet de overheid er iets mee, want Krewerds opvatting is dat sprake is van dat aansprakelijkheid naar overheid toe als in tussentijd iets gebeurt. Vorig jaar zijn de huizen

opgenomen, heel lang moeten wachten op rapporten. Fons Verheijen heeft met Wassenaar ATB gesproken over alternatieve manieren van rekenen.

Krewerd denkt aan een architectenoplossing voor alle bewoners. In overleg met bewoners, naar eigen wensen, eigen toekomstwensen kijken met mogelijk allerlei moderniteiten gecombineerd. Een aanpak om te adopteren, waarbij de overheid betaalt.

[Toms presentatie kun je hier downloaden \(pdf\).](#)

2. De vanOnderen aanpak

Christophe de Jongh, oud stads- en dorpsvernieuwer en medeoprichter van de groep vanOnderen stelt dat we van het verleden veel kunnen leren. Hij memoreert ook aan de eerste Kenniscongres (Veilig Wonen) bij Building in november 2018 waarop Susan Top vanuit het Gasberaad opriep tot evaluatie, leren van fouten en een nieuwe integrale aanpak op een doordachte wijze. De huidige bureaucratische aanpak leidt tot 10 doden per jaar door stress.

Er zijn afgelopen jaren goede plannen voorgesteld: In 2016 het adviesrapport door Gideon, Heft in eigen hand voor o.a. Krewerd. Maar de keuze van EZK was doorpompen en versterken. Er ligt ook een zeer degelijk rapport van Gemeente Groningen e.a. uit maart 2018 'Groningen Groeit' met een pleidooi voor een gebieds-bewonersgerichte i.p.v. objectgerichte aanpak.

Bij EZK /NAM gaat het om keiharde damagecontrol / hand op de knip zoals multinationals opereren, Daar zijn we wel klaar mee hier in Groningen. BZK is welkom met haar ruime ervaring met bottom up dorpsvernieuwing.

Wanneer we de tussenstand opmaken kunnen we over veel negatieve dingen praten, toch zien we ook wel positieve dingen contouren ontstaan, dusdanig dat we aan de gang kunnen. De gaswinning wordt minder, de agrosector is in onderhandeling, er zijn middelen voor het Nationaal Programma Groningen (NPG), er is veel aandacht voor erfgoed. Toch weten 65000 eigenaren-bewoners nog niet waar ze aan toe zijn. Met de aanpak VanOnderen hopen we dat BZK met eigen investeringsfonds het hele gebied kan ondersteunen.

Methode:

Het gaat om een goed gesprek met bewoners, een eigen bewonersdossier en toekomstplannen maken. Op basis van de wensen van inwoners wordt een investeringsplan gemaakt waarbij je tot plan/ bedrag komt: sloop nieuwbouw/ aanpassingen, plus bouwadvies. Er zijn architecten van harte bereid deze teams te vormen met energie en bouwadviseurs. Collectief, en stand alone plannen. Wij pleiten ervoor dat bewoners-eigenaren op hun tijd zo'n plan kunnen maken en dat de overheid dit betaalt. Zo'n rapport kost gemiddeld € 7500,- euro. Voor de naar schatting 50.000 die komende 10 jaar een aanvraag zullen doen, komt dit op 375 mio. Boter bij de vis.

Ervaringen zijn er wel, bijvoorbeeld in de Hunzebuurt in de stad Groningen. Het denken sloeg om. Multiplier-effect. In theorie, rustig beginnen met experiment, je kunt dit opbouwen.

Inwoners kunnen dit plan met de gemeente delen. De gemeente doet dan een voortoets, vormt serieuze bouwaanvraag, gemeente kijkt of past en kijkt namens alle loketten (schade, versterking, ...), in staat om een voorbesluit te maken. Architect en team hebben hier belangrijke adviserende rol in. Hopelijk draagt dit bij aan een positieve omslag. In eerste plaats krijgen bewoners een rapport dat waarde heeft. Geen loos advies, wel een serieus wooninvesteringsplan.

Kan gemeente dat wel betalen? Kan zoals in stadsvernieuwing. De systematiek bestaat al.

Budgetfinanciering. Stadsvernieuwingsfonds. BZK. Voorschot aan gemeenten om bottom-up aanpak aan te pakken.

Vier belangrijke aandachtspunten/ dilemma's:

1. Kunnen mensen dit aan? Idee: beginnen met 5 dorpen of buurten. Denken en doen. Met ministerie en gemeente komend half jaar deze methodiek verder ontwikkelen. Kost geld. Maar er is geld genoeg. Iedereen erkent dat er een oplossing nodig is. Die hebben wij. Hulp nodig, geld nodig, expertise nodig. Discussiepunten: ook veel mensen bijna knock-out, nu oplossing nodig. Het is niet ons plan de noodservice en acuut noodzakelijke versterking te

stoppen. Wel zijn er cijfers nodig om feiten boven tafel te krijgen. Overschild zit er middenin. Dit dorp is onbedoeld een leerproject geworden voor alle partijen, met goede maar ook totaal foute elementen. De laatste berichten zijn dat de tweede groep van 90 bewoners meer zeggenschap en eigen architect krijgen en NCG op afstand.

2. Zijn gemeenten en hun apparaten hierop toegerust? Nog lang niet. Als er meer rust is en middelen, dan zijn we ervan overtuigd dat de gemeente de meest voor de hand liggende overheidspartij is, dichtbij.
3. Hoe kunnen we het organiseren als dorpen en vrijwilligers? Hoe houden we zelf de moed erin, dat is soms best lastig.
4. Wie gaat het betalen? Budget/fondsfinanciering is pittige politieke discussie. Als ik minister zou zijn, blij met dit voorstel. Geen rondpomp geld, veel geld blijft heel defensief ondanks mooie beloftes op de plank liggen. Provincie blijft voor grotere projecten.

Pauze

Voorzitter: Laten we de zorgpunten en aandachtspunten die bij jullie leven naar aanleiding van beide presentaties delen. Blijf ook vertellen of het bij jullie eigen ervaring in je dorp aansluit. Daarom nodig ik graag de aanwezigen uit de dorpen uit om te reageren.

Een greep uit de reacties/ discussie

- Oldehove/gemeente Westerkwartier: 'heeft helemaal geen problemen, geen te versterken huizen'. Praktijk: Kom over 10 jaar maar terug! Binnen dorpsbelangen Oldehove is gaswinning zeker onderwerp en zijn we vertegenwoordigd in de klankbordgroep van het westerkwartier. Half fte van gemeente voor gaswinning, gasopslag Grijpskerk sluiten, maar gasveld dat daar ligt wel leegtrekken, liggen naast Pieterzijl. Men zegt: "niets aan de hand". Kom maar vertellen aan de gemeente Westerkwartier, wat ze moeten aanpakken de komende 10 jaar
- De gepresenteerde systematiek is beperkt in aantal woningen. De vanOnderen integrale benadering kan overal worden toegepast ook in Drenthe en Friesland, want het gaat om de toekomst. Maar gemeente is nog niet zover. Geen geld, geen ambtenaren, hoe prioriteren.
- Waarom alles zo geheimzinnig. NAM koopt veel boerderijen op, wat doen ze daarmee? Van sommige bekend dat als wisselwoning.
- Aandacht voor ondergrond/ funderingen. Er loopt in Onderdendam en Grijpskerk een Tiltmeterpilot. Combineren met vanOnderen?
- Legitimatie groep/ collectiviteit belangrijk. Misschien meer kennis/ info, zoeken hoe vorm geven.
- Tjuchem Steendam: begin met persoonlijk toekomstplan. Dat is niet iets van dorp, van je zelf! Baseer daarop 10jarig integraal plan
- In de jaren negentig had de gemeente Groningen groot succes bij de particuliere woningverbetering door het aanbieden van een gratis APK gemaakt door een architectentebureau. Waarom? Gratis en niet dwingen maar verleiden, dit maakte veel positieve energie en investeringen los.
- Meer particulier bezit, mensen meer op zich zelf.
- Zoutkamp omgeving, veel gebruik €4000 regeling verduurzaming vanuit idee: wordt niets, dan hebben we iig wat. Meedenken, actief, niet zomaar afkopen; die energie is weer. Even goed laten zien. Toen, briljante zet. Hoeveel strijd lust is weggevloeid. Zoutkamp stond nooit zo op de kaart, NAM heeft veel gedaan dat gebied er buiten te houden.
- Niet alleen stenen, ook om mensen zelf, sociale aspecten. Integrale benadering. Burger is enige integrale wezen, putje waar alles terecht komt. Overheid kan meer gebruik ICT maken.
- Midden Groningen: Gemeentes kunnen en willen meer. MG-coalitieakkoord ook zo ingestoken. Waar je gauw tegen aanloopt, in gasdossier: kan wel wat willen maar moeten

waar garanties tegenover staan. Geld hebben, anders kun je niets. Spreekt rijk aan: geef gemeenten ruimte om dit te doen, los van of capaciteit hebben. Dan met niet te veel mensen dingen doen. Discussie gaat vaak ook over de middelen. Constructeurs kunnen best snel, geld gaat zitten in punten en komma's onder bewijs. Voor alles valt wat te zeggen. Aan het Rijk: zorg voor budgetten aan gemeenten.

- Garrelsweer is ook begonnen. Bewoners vooral elkaar helpen met steun. Voorbeeld ANWB: hebben leuke band met elkaar, focus eerst daarop dat dat in orde komt. Gaat niet stroperig omdat bewoner gehoord wordt, eigen ervaring positief, probleem: dure berekeningen, uitstel, toestemming, iedere keer geld dat boel blokkeert. Als dat opgelost, dat is belangrijkste. Als niet loskomt, iedereen gefrustreerd. Geen nieuwe aanpak die lopende gang frustreert; als elkaar niet verstoort kan naast elkaar. Bang dat focus op leuke band verliest.
- vanOnderen gaat vooral om mensen die in de wachtstand zitten, mensen die niet weten wat. In de nieuwe aanpak: met HRA soort bingo. Voor hen helemaal niet geregeld.
- Garrelsweer: plan goed, maar: mensen zo murw, die denken: heb geen zin meer in. Mensen die nu brief overheidsinstelling krijgen, gooien hem weg. Band plakken en rest ook, maar ook niet verbaasd dat als gaskraan naar beneden, steeds minder woningen versterkt. Vertragen vertragen, vertragen. Nu hra- doorTNO; dit als excuus. NCG komt toezeggingen niet na m.b.t. tot versterking dorps huis. Uitgesteld. Geld ligt vast in de hofvijver.
- Westeremden. Dacht in begin; er moet deltaplan komen, oplossing en overheid weg uit mijn leven. Gebeurt niet en ondertussen moet van alles en huis moet nu ook gasloos. Toekomstplan per woning en budget bij gemeenten goed idee.

Hoe verder ?

- Voorstel 3-5 concrete experimenten samen met gemeenten uitwerken en bij BZK-NCG indienen. Zorg voor concrete positieve acties, niet beloven maar doen.
- Dorpen en gemeenten moeten meer samenwerken en kennis delen. Het oude gemeentehuis van Ten Boer ligt centraal en biedt veel mogelijkheden voor ontmoeting en expo etc.
- BZK wil verder actief gaan meedenken. Nieuwe inzet voor Groningen. Fonds denken goede gedachte. Wetsvoorstel combineren financieringsstromen in de maak.

Volgende afspraak vanOnderen in Ten Boer dinsdag 1 oktober 19.30 uur